

Sygn. akt II K 157/16

POSTANOWIENIE

C., 10 stycznia 2017 roku

Sąd Rejonowy w C. II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: **SSR Agata Makowska-Boniecka**

Protokolant: sekr. sąd. Kamila Skorupska

Prokurator – ----

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 10 stycznia 2017 roku

sprawy przeciwko **D. W.** – synowi K. i D. z domu W., urodzonemu w dniu (...) w C.

podejrzanemu o to, że 15 kwietnia 2015 roku w C., w celu udaremnienia wykonania prawomocnego nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy (...), sygn. (...) uszczuplił zaspokojenie swojego wierzyciela – (...) SA z/s we W. darowując aktem notarialnym A numer (...) na rzecz swojego pasierba nieruchomość położoną w C. przy ul. (...) zajęta uprzednio przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w C. czym działał na szkodę (...) SA z/s we W.

tj. o przestępstwo z art. 300 § 2 k.k.

na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 kpk

postanawia:

ustalając, iż podejrzany 15 kwietnia 2015 roku w C., w celu udaremnienia wykonania prawomocnego nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy L. (...), sygn. (...) usiłował uszczuplić zaspokojenie swojego wierzyciela – (...) SA z/s we W. darowując aktem notarialnym A numer (...) na rzecz swojego pasierba nieruchomość położoną w C. przy ul. (...) zajęta uprzednio przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w C. czym działał na szkodę (...) SA z/s we W. umorzyć postępowanie karne wobec stwierdzenia, że społeczna szkodliwość czynu podejrzanego z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 300 § 2 k.k. jest znikoma.

UZASADNIENIE

Prokuratura Rejonowa w C. nadzorowała postępowanie w sprawie PR Ds. (...) które zakończyło się wniesieniem do Sądu Rejonowego w C. wniosku o warunkowe umorzenie postępowania karnego przeciwko D. W. podejrzanemu o to, że 15 kwietnia 2015 roku w C., w celu udaremnienia wykonania prawomocnego nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy Lublin – Zachód, sygn. VI Nc-e 1835607/13 uszczuplił zaspokojenie swojego wierzyciela – (...) SA z/s we W. darowując aktem notarialnym A numer (...) na rzecz swojego pasierba nieruchomość położoną w C. przy ul. (...) zajęta uprzednio przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w C. czym działał na szkodę (...) SA z/s we W., tj. o przestępstwo z art. 300 § 2 k.k.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Sąd Rejonowy L. (...)w L.wydał w dniu 23 października 2013 roku sygn. akt: (...)nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym nakazał pozwanemu D. W. zapłacić powodowi (...) S.A. z siedzibą we W. kwotę łączną 10.486,29 zł z ustawowymi odsetkami od wymienionych w tym tytule kwot i dat oraz kosztami procesu w kwocie 2.532,- zł. Nakaz zapłaty jest prawomocny (k. 13-16). Wierzyciel wystąpił z wnioskiem o wszczęcie postępowania egzekucyjnego do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w C. M. G., który w dniu 18 lutego 2014 roku dokonał zajęcia nieruchomości położonej w C., przy ul. (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta o numerze (...), z

pouczeniem o konieczności uzyskania tytułu wykonawczego przeciwko obojgu małżonkom (k. 17-18). Wpis w dziale III księgi wieczystej ostrzeżenia o prowadzonej egzekucji w sprawie KM 2166/14 z wniosku wierzyciela (...) S.A. na podstawie w/w nakazu zapłaty został dokonany w dniu 3 marca 2014 roku w sprawie Dz. Kw. 674/14 na podstawie wezwania do zapłaty należności Komornika Sądowego przy SR w C. z dnia 18 lutego 2014 roku (treść księgi wieczystej nr (...)).

W dziale II w/w księgi wieczystej początkowo ujawnieni byli D. W. i J. W. – we wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej na podstawie umowy o ustanowienie odrębnej własności lokali mieszkalnych i umowy sprzedaży oraz ustanowienia hipotek z dnia 14 marca 2013 roku, sporządzonej przed D. R., notariuszem w C., Rep. A (...) Wyrokiem zaocznym z dnia 12 listopada 2014 roku Sąd Rejonowy w C. w sprawie o sygn. akt: (...) ustanowił rozdzielność majątkową stron znoszącą ustrój wspólności majątkowej małżeńskiej D. W. i J. W. (k. 26-28). W dniu 9 marca 2015 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w C. M. G. dokonał zajęcia nieruchomości zgodnie z wnioskiem wierzyciela (k. 29).

W dniu 15 kwietnia 2015 roku D. W. i J. W. na podstawie umowy darowizny sporządzonej przed D. R., notariuszem w C., Rep. A (...) darowali P. B. (pasierbowi D. W. i synowi J. W.) nieruchomość lokalową, dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...) (k. 32-33).

Sąd zważył co następuje:

Zgodnie z dyspozycją art. 17 § 1 pkt 2 kpk nie wszczyna się postępowania, a wszczęte umarza, gdy czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego.

Zgodnie z art. 300 § 2 k.k. kto, w celu udaremnienia wykonania orzeczenia sądu lub innego organu państwowego, udaremnia lub uszczupla zaspokojenie swojego wierzyciela przez to, że usuwa, ukrywa, zbywa, darowuje, niszczy, rzeczywiście lub pozornie obciąża albo uszkadza składniki swojego majątku zajęte lub zagrożone zajęciem, bądź usuwa znaki zajęcia, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Czyny określone w art. 300 § 1–3 k.k. mają charakter materialny; do ich dokonania niezbędne jest wystąpienie skutku w postaci udaremnienia lub uszczuplenia zaspokojenia wierzyciela lub wierzycieli (zob. wyrok SN z dnia 8 stycznia 2008 r., III KK 368/07, Biul. PK 2008, nr 2, poz. 15). Tym samym podejmowanie przez sprawcę zachowań charakterystycznych dla czynności sprawczej, nawet w zamiarze udaremnienia zaspokojenia wierzyciela, nie będzie stanowiło dokonania, jeśli z jakiegoś powodu nie dojdzie do rzeczywistego utrudnienia dochodzenia roszczeń wierzyciela (np. w przypadku przeniesienia własności nieruchomości bez zachowania wymaganej formy aktu notarialnego, choć w takiej sytuacji w grę może wejść odpowiedzialność za usiłowanie nieudolne) (por. J. Majewski (w:) Kodeks..., red. A. Zoll, t. 3, 2008, s. 705; zob. też wyrok SN z dnia 26 czerwca 2008 r., IV KK 42/08, Biul. PK 2008, nr 10, poz. 22). Przez „udaremnienie zaspokojenia wierzyciela” należy rozumieć spowodowanie całkowitej niemożności jego zaspokojenia. Uszczuplenie oznacza natomiast uniemożliwienie zaspokojenia roszczenia wierzyciela w jakiegokolwiek części, przy czym nie musi być to część znaczna, choć w przypadku uszczuplenia zaspokojenia wierzyciela w niewielkiej części możliwe będzie wystąpienie znikomej społecznej szkodliwości czynu (zob. J. Majewski (w:) Kodeks..., red. A. Zoll, t. 3, 2008, s. 706). Zob. też wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 31 maja 2012 r., II AKA 148/12, LEX nr 1220205, w uzasadnieniu którego Sąd ten wskazał, iż: „Skutek przestępczy czynu zabronionego z art. 300 § 2 k.k. może nastąpić bądź jako udaremnienie, bądź jako uszczuplenie zaspokojenia wierzyciela, przy czym jako udaremnienie należy rozumieć całkowite wyłączenie zaspokojenia roszczenia, a przez uszczuplenie należy rozumieć uniemożliwienie zaspokojenia roszczenia w jakiegokolwiek części, przy czym okoliczność, że dłużnik tylko nieznacznie uszczuplił zaspokojenie swojego wierzyciela nie ma znaczenia w płaszczyźnie jego znamion, natomiast będzie miała istotny wpływ na ocenę karygodności zachowania sprawcy”. W przypadku czynu zabronionego stypizowanego w art. 300 § 2 zachowanie sprawcy polega na podejmowaniu takich samych jak w art. 300 § 1 zachowań w stosunku do składników jego majątku zajętych lub zagrożonych zajęciem, przy czym sprawca musi za pomocą tych zachowań udaremnąć lub uszczuplić zaspokojenie swego wierzyciela, kierując się jednocześnie chęcią udaremnienia wykonania orzeczenia sądu lub innego organu państwowego. Czyn stypizowany

w art. 300 § 2 należy do tzw. przestępstw materialnych ściętych. Do jego dokonania nie jest potrzebne osiągnięcie przez sprawcę wskazanego w przepisie celu, tj. udaremnienie wykonania orzeczenia organu państwowego; wystarczy ustalenie, że sprawca do osiągnięcia takiego celu swoim zachowaniem dążył. Natomiast do dokonania czynu niezbędne będzie spowodowanie przez sprawcę rzeczywistego udaremnienia lub uszczuplenia zaspokojenia wierzyciela (zob. postanowienie SN z dnia 4 listopada 2002 r., III KK 283/02, OSNKW 2003, nr 3–4, poz. 34; zob. też wyrok SN z dnia 26 czerwca 2008 r., IV KK 42/08, OSNKW 2008, nr 9, poz. 76, w którym Sąd ten wskazał, że do wypełnienia wszystkich znamion przestępstwa z art. 300 § 2 „konieczne jest udaremnienie bądź uszczuplenie egzekucji”). Jak podkreślił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 lipca 2007 r., II KK 336/06, Prok. i Pr. 2007, nr 12, poz. 10, wskazane w art. 300 § 2 skutki w postaci udaremnienia lub uszczuplenia zaspokojenia wierzyciela „są rozłączne i tym samym względem określonego wierzyciela nie mogą wystąpić równocześnie”. Warto też odnotować wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 31 maja 2012 r., II AKa 148/12, KZS 2012, z. 10, poz. 61, w uzasadnieniu którego podkreślono, iż „z uwagi na skutkowy charakter tego przestępstwa, warunkiem odpowiedzialności karnej z tego przepisu jest ustalenie szczególnej więzi między zachowaniem dłużnika a udaremnieniem lub uszczupleniem pozwalającej na obiektywne przypisanie dłużnikowi tego skutku, w wyniku którego wierzyciel poniósł szkodę. Oznacza to, że jeżeli czynność rozporządzająca majątkiem dłużnika nie miała realnego wpływu na zaspokojenie wierzyciela, to wobec braku znamienia skutku w postaci udaremnienia zaspokojenia wierzyciela nie doszło do popełnienia tego przestępstwa”. Zob. też wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 18 czerwca 2014 r., II AKa 59/14, LEX nr 1621283, w uzasadnieniu którego podkreślono, że: „Do istoty przestępstwa z art. 300 § 2 k.k. należy rzeczywiste wyrządzenie szkody. W wypadku, gdy czynność polegająca na rozporządzeniu majątkiem nie miała rzeczywistego wpływu na zaspokojenie wierzyciela, to wobec braku znamienia skutku w postaci udaremnienia zaspokojenia wierzyciela, nie dochodzi do popełnienia przestępstwa z art. 300 § 2 k.k.” Podobnie wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 28 listopada 2013 r., II AKa 350/13, KZS 2014, z. 4, poz. 67, w uzasadnieniu którego Sąd ten wskazał: „Jeżeli czynność rozporządzająca zajęтым mieniem dłużnika nie miała realnego wpływu na zaspokojenie wierzyciela, to pomimo wypełnienia pozostałych znamion stypizowanego w tym przepisie występku brak znamienia skutku w postaci udaremnienia lub uszczuplenia zaspokojenia wierzyciela powoduje, że nie można uznać, że doszło do popełnienia przestępstwa określonego w art. 300 § 2 k.k. Kontynuowanie skutecznej egzekucji wierzytelności spowodowało brak podstaw do przypisania przestępstwa sprawcy, który zrealizował swoim działaniem pozostałe jego znamiona”. (por. Aneta Michalska-Warias, Komentarz do art. 300 kodeksu karnego [w:] Bojarski T. (red.), Michalska-Warias A., Piórkowska-Flieger J., Szwarzcyk M., Kodeks karny. Komentarz., LEX 2016).

Na aprobatę zasługuje pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 20 stycznia 2005 r., I KZP 31/04, OSNKW 2005, nr 2, poz. 20, że: „zbycie rzeczy zajętej w postępowaniu egzekucyjnym, prowadzonym na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego, może wyczerpywać znamiona przestępstwa określonego w art. 300 § 2 k.k. – mimo przewidzianej w art. 848 k.p.c. możliwości kontynuowania postępowania egzekucyjnego przeciwko nabywcy rzeczy – o ile zaistnieje skutek w postaci udaremnienia lub uszczuplenia zaspokojenia wierzyciela”, a tym samym: „w sytuacji możliwości kontynuowania skutecznej egzekucji wierzytelności w stosunku do nabywcy «mienia zajętego» skutek może nie zaistnieć, powodując brak podstaw do przypisania przestępstwa sprawcy, który zrealizował swoim działaniem pozostałe jego znamiona” (zob. też wyrok SN z dnia 3 lipca 2007 r., II KK 336/06, Prok. i Pr. 2007, nr 12, poz. 10).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy należało uznać, że czyn D. W. nie wyczerpał znamienia przestępstwa z art. 300 § 2 k.k. w postaci rzeczywistego udaremnienia lub uszczuplenia zaspokojenia wierzyciela. D. W. darował bowiem nieruchomości P. B. już po jej zajęciu przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w C.. Zgodnie z art. 930 § 1 k.p.c. rozporządzenie nieruchomością po jej zajęciu nie ma wpływu na dalsze postępowanie. Nabywca może uczestniczyć w postępowaniu w charakterze dłużnika. W każdym razie czynności egzekucyjne są ważne tak w stosunku do dłużnika, jak i w stosunku do nabywcy. Oznacza to, że zawarcie umowy darowizny nie miało wpływu na dalszy tok postępowania egzekucyjnego i w żaden sposób nie wpłynęło na możliwość zaspokojenia się wierzyciela z tego przedmiotu.

W ocenie Sądu jednak podejrzany swoim zachowaniem zmierzał (w swoim przekonaniu – w zamiarze popełnienia czynu) bezpośrednio do zrealizowania znamion czynu z art. 300 § 2 k.k., którego dokonanie jednak nie nastąpiło. Jak wynika z jego wyjaśnień razem z żoną darowali mieszkanie niepełnosprawnemu synowi żony, ponieważ „bali się, że zabiorą im mieszkanie i nie będą mieli gdzie mieszkać”. Celem działania podejrzanego było więc spowodowanie uszczuplenia zaspokojenia wierzyciela poprzez uniknięcie zlicytowania zajmowanego mieszkania, ponieważ dokonując darowizny wiedział on, że nie posiada żadnego innego majątku oraz wiedział, że jest ono już zajęte przez komornika (k. 52-53 akt).

Sąd zwrócił się do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w C. M. G. z zapytaniem w sprawie KM (...)z wniosku wierzyciela: (...) S.A. z/s we W. przeciwko D. W., czy fakt dokonania darowizny przez dłużnika na rzecz pasierba na podstawie umowy o ustanowienie odrębnej własności lokali mieszkalnych i umowy sprzedaży oraz ustanowienia hipotek z dnia 15 kwietnia 2015 roku, sporządzonej przed D. R., notariuszem w C., Rep. A (...) PO ZAJĘCIU nieruchomości udaremnił wyegzekwowanie wierzytelności lub co najmniej uszczuplił możliwość zaspokojenia wierzyciela (i czy w ogóle miało to jakiś wpływ na przebieg prowadzonego postępowania egzekucyjnego).

W odpowiedzi na pismo Komornik Sądowy poinformował, że w niniejszym postępowaniu egzekucja z nieruchomości oznaczonej KW (...) została wszczęta na wniosek wierzyciela w dniu 18.02.2014 roku, jednakże ze względu na brak dalszych wniosków do wskazanego majątku dłużnika, mając na uwadze przepis art. 823 k.p.c. egzekucja z nieruchomości została umorzona z mocy samego prawa postanowieniem stwierdzającym umorzenie z dnia 25.02.2015 roku. Następnie w dniu 9.03.2015 roku na wniosek wierzyciela został wszczęta egzekucja z nieruchomości oznaczonej nr Kw jak wyżej. W dniu 15.12.2015 roku wierzyciel złożył wniosek o zawieszenie egzekucji z powyższej nieruchomości, a postępowanie zawieszono postanowieniem z dnia 17.12.2015 roku. Jak wynika z pisma Komornika Sądowego, egzekucja nie została przeprowadzona ze względu na brak złożenia przez wierzyciela wniosku o opis i oszacowanie nieruchomości, a więc dokonanie darowizny przez dłużnika na rzecz pasierba nie miało znacznego wpływu na przebieg prowadzonego postępowania. Co prawda Komornik Sądowy zaznaczył, że „na pewno w pewnym stopniu uszczupliło to możliwość zaspokojenia wierzyciela”, ale nie wiadomo, w jaki sposób, skoro z wcześniejszej treści pisma wysnuć można i należało odmienne wnioski.

Kodeks karny przewiduje trzy kolejne poziomy "społecznej szkodliwości czynu": 1) "znikomy" (art. 1 § 2 k.k., art. 100 k.k.); 2) "nieznaczny" (art. 59 k.k., art. 66 § 1 k.k.); 3) "znaczny" (art. 94 § 1 k.k.). Znikoma szkodliwość społeczna czynu to kategoria wybitnie ocenna. Konsekwencją tego jest to, iż nie da się ściśle określić w ustawie kiedy taka znikomość zachodzi. Art. 115 § 2 k.k., który zawiera zamknięty katalog kryteriów oceny stopnia szkodliwości społecznej czynu, nie pozostawia wątpliwości, że dominujące znacznie mają okoliczności z zakresu strony przedmiotowej, do której dołączono tylko dwie przesłanki strony podmiotowej (postać zamiaru i motywację sprawcy), a pominięto natomiast okoliczności związane z samym podmiotem czynu, tj. sprawcą, takie jak: wiek, opinia, właściwości i warunki osobiste, które wpływają na wymiar kary (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2008 r., V KK 1/08, OSNKW 2008 r., Nr 9, poz. 75). W orzecznictwie zasadnie podkreśla się, iż ocena stopnia społecznej szkodliwości konkretnego zachowania powinna być oceną całościową, uwzględniającą okoliczności wymienione w art. 115 § 2 k.k., nie zaś sumą, czy pochodną ocen cząstkowych takiej czy innej "ujemności" tkwiącej w poszczególnych okolicznościach i dlatego też, jeżeli w art. 1 § 2 k.k. mówi się o znikomej społecznej szkodliwości czynu, to wymóg znikomości dotyczy społecznej szkodliwości ocenianej kompleksowo, nie zaś jej poszczególnych faktorów (por. wyrok SN z dnia 10 lutego 2009 r., WA 1/09, OSNwSK 2009 r., poz. 343). Innymi słowy dla uznania, że stopień szkodliwości społecznej czynu jest znikomy nie jest konieczne, aby ta znikomość była obustronna, tzn. aby dotyczyła ona zarówno strony przedmiotowej, jak i podmiotowej. Chodzi bowiem o pewną wypadkową elementów składających się na społeczną szkodliwość konkretnego czynu zabronionego (wyrok SN z dnia 28 sierpnia 2003 r., III KK 45/03, OSNwSK 2003 r., poz. 1857).

Konstatując niniejsze rozważania stwierdzić należy, iż biorąc pod uwagę rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiary wyrządzonej szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu, wagę naruszonych przez sprawcę obowiązków, jak również postać zamiaru i motywację sprawcy, czyn jakiego dopuścił się podejrzany cechuje znikomy stopień społecznej szkodliwości, zwłaszcza iż egzekucja nie została przeprowadzona ze względu na brak złożenia przez

wierzyciela wniosku o opis i oszacowanie nieruchomości, a nie dokonanie darowizny przez dłużnika na rzecz pasierba, a zachowanie oskarżonego było spowodowane jego bardzo trudną sytuacją materialno-bytową. Pobudki i motywy oskarżonego nie stanowiły okoliczności go obciążającej w sposób podważający zasadność przyjęcia znikomego stopnia społecznej szkodliwości przypisanych mu czynów. Stopień natężenia złej woli oskarżonego pozostawał w realiach niniejszej sprawy nieznaczny, związany bezpośrednio z chęcią uratowania rodziny przed bezdomnością. Całościowa zatem ocena wszystkich okoliczności mających wpływ na stwierdzenie znikomego stopnia społecznej szkodliwości czynów oskarżonego doprowadzić musiała Sąd do decyzji o umorzeniu postępowania karnego na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k.

Wobec tego, na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 pkt postanowiono jak w sentencji.

Pouczenie: Na postanowienie przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Toruniu za pośrednictwem Sądu Rejonowego w C. w terminie 7 dni od dnia doręczenia odpisu postanowienia.